

Vejle Mølle

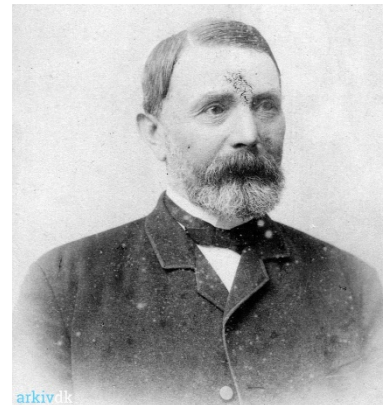
Vandkraften

Dampkraften afløste vandkraften i løbet af 1800-årene, og nogle virksomheder optog 'damp' i deres navn for at signalere, at man var med på det nyeste og mest effektive. En af disse virksomheder var Vejles gamle vandmølle. Vandmøllen er første gang nævnt i kilderne i 1339, men møllen har eksisteret adskillige år inden. Med de mange år i og omkring Vejle var der gode muligheder for at udnytte vandkraften bl.a. til en række møller i Grejsdalen og til Vejle Mølle. Møllen, der

blev anvendt af købstadens borgere og omegnens bønder, overgik 1699 fra kronens eje til privat eje, og den bragte velstand til møllerne.

En moderne dampmølle

Fra midten af 1800-årene begyndte mange danske møller at blive industrialiseret, men Vejle Mølle var dog endnu "af indskrænket Natur", som der stod i toldindberetningen i 1850. Møllen var fortsat afhængig af vandkraften, men i 1876 overtog H. Hansen-Møller Vejle Mølle. Han ombyggede møllen, og med indførelsen af dampkraft i 1883 begyndte der for alvor at ske noget med produktionen af mel og gryn og med virksomheden, der nu fik det moderne navn Vejle Dampmølle. Så meget var der at lave, at der blev bygget en ny dampmølle i 1889 på den anden side af Mølleåen – lige ved siden af teatret. Den nye mølle kunne automatisk formale 300 tønder hvede i døgnet, så der skulle sikres tilførsel af korn. Derfor blev der også opført et silopakhus på sydsiden af havnen i 1894. Den nye mølle lå ud til Mølleåen og til den anden side – ud mod banegårdspladsen – blev der i 1906 opført et nyt silopakhus.

Brand og slut med dampen

Den 23. november 1907 nedbrændte Vejle Dampmølle, hvilket medførte en skade på 150.000 kr., der dog blev dækket af forsikringen. Branden var så voldsom, at man kunne tænde sin cigar ved gnisterne helt oppe på Kirketorvet, påstod i hvert fald Vejle Amts Avis. En ny dampmølle blev nu opført, og igen var virksomheden med på det allernyeste og mest moderne, idet kornet blev bearbejdet uden at blive rørt af menneskehånd. Men skønt dampen stadig indgik i firmaets navn, så brugte man faktisk ikke dampkraft mere - i stedet benyttedes diesel som energi til kraft og til dynamoen, der sørgede for strøm. Den dampkraft, der indvarslede den moderne industrielle virksomhed var således kun virksom for møllen i ca. 20 år.

Igen en brand

I 1913 kunne Dansk Industrieretning meddele, at Vejle Dampmølle havde den største formaling af korn i provinserne, nemlig 600 tønner hvede i døgnet.

Men det gik galt igen. Den 10. maj 1918 brændte møllen igen, og derefter blev hele møllen flyttet ned på [Vejle Havn](#), hvor man i forvejen havde pakhus. Trådte 1930 i likvidation og blev 1931 overtaget af FDB. Herefter ekspansion især med produkterne Safir mel og Davre havregryn. Udbygning og effektivisering førte fra 1983 til en gennemautomatiseret melproduktion. 1988 skiftede navnet til Vejle Mølle og 1989 blev møllen solgt til svenske Cerelia. 1991 fusioneret med [Havnemøllerne](#), der fra 1992 havde hovedsæde i Vejle.

Sønner af Hans Hansen Møller (1828-1913)

De 9 børn født i Nordborg er 1) Maria Sophie *10.apr.1861 2) Hans *16.feb.1863 3) Erik *17.dec.1865 4)

Frederik *17.dec.1865 døde 1872 5)

Jacob Anton *5.okt.1867 6) Axel Peter

*7.aug.1869 7) Helene Anna

*20.maj.1871 8) Frederik *23.jun.1873

9) Valdemar *14.apr.1875 De 4 børn

født i Vejle er 10) Peter Sofus

*8.jan.1878 11) Thyra *9.aug.1878 døde

1878 12) Ellen *1.mar.1881 13) Thyra

Christine *23.okt.1883.

Herrerne på billedet må så være Hans, Erik, Jacob Anton, Axel Peter, Fredrik, Valdemar og Peter Sofus.

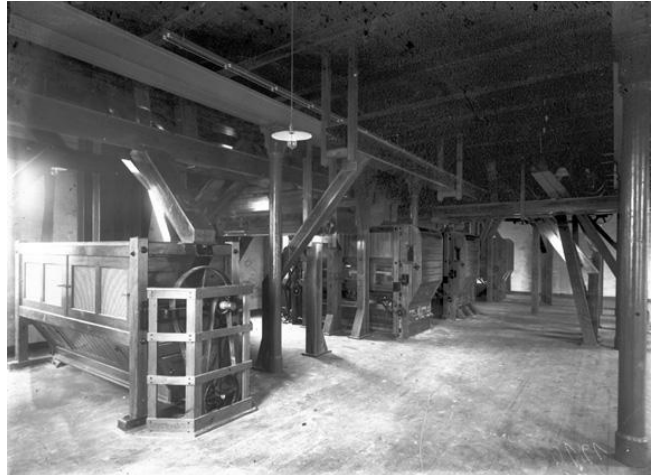
Vejle Dampmølle

Vejle Stadsarkiv

Vejle Dampmølle nedbrændte 23. november 1907, men blev opbygget på ny med endnu mere moderne teknik, hvor kornet blev bearbejdet uden at blive berørt af menneskehånd. Kraften kom nu fra en dieselmotor i stedet for dampkraften.

I 1913 kunne Dansk Industrieretning meddele, at Vejle Dampmølle havde den største formaling i provinsen, nemlig 600 tønner hvede i døgnet.

1918 nedbrændte møllen igen og denne gang opgav man at genopføre møllen ved åen. I stedet blev Vejle Dampmølle flyttet til havnens sydkaj, hvor man allerede 1894 havde opført silopakhus.

Direktør Hans Hansen Møller, født 16.02.1863 i Nordborg på Als, søn af H. Hansen Møller, grundlægger af Vejle Dampmølle.

Gift 03.02.1899 med Olga Hansen Møller, født Faddersbøll 31.03.1873.

I 1903 trådte Hans Hansen Møller, sammen med sin bror Erik, ind i ledelsen på Vejle Dampmølle, da firmaet blev omdannet til et aktieselskab.

Skrevet bag på billedet:

"Hans Hansen Møller f 16/2 1863 i Norborg paa Als.

Søskende

Marie gift med Halvor Hermansen Grenaa.

Erik. Ugift.

Aksel gift 1 Gang med Anna Elisabeth.

Helene gift Fensmark.

Jakob gift med sin Kusine Margrethe Jacobseb.

Frederika gift med Johanna Bierregaard.

Valdemar gift med Jensine Holm

Peter gift med Jo.

Ellen gift med Jarnus Ørum-Pedersen.

Thyra døde. 13 Aar gammel."

Vedr. ægteparrets børn henvisning til B 64225Direktør ved Vejle Dampmølle

1900+01+23 Borgvoldgade 8

1896+1902 Jernbaneplassen 8

1906 Viby Møllegade 7

Gift 2 gange

Vejle Dampmøllens bygning på havnens sydkaj ved indvielsen i 1960. Bygningen er set fra Pakhusgade. Fotograf: Oskar Jensen.

